Terapie

Léčba akné bývá dlouhodobá a k dosažení dobrého výsledku je často nutná kombinace více léčebných metod. Je volena individuálně pro každého pacienta, záleží na závažnosti a rozsahu akné, věku, zdravotním stavu a přání pacienta. Cílem léčby je dostat akné pod kontrolu, udržet pokožku bez aknózních projevů a předejít vzniku obtížně léčitelných následků.

Lokální přípravky jsou vhodné na mírně až středně težké akné v počátečních fázích nemoci, v udržovací a preventivní terapii i jako doplněk léčby celkové. Mezi účinné látky patří retinoidy, antibiotika, zinek, benzoylperoxid nebo kyselina azelaová. Přípravky jsou často kombinované ke zvýšení účinnosti a snížení možnosti vzniku mikrobiální rezistence.

V těžších případech je možná celková léčba antibiotiky, perorálním izotretinoinem, nebo u žen léčba hormonální. V některých případech můžeme využít fyzikální terapii např. účinků laseru, fototerapii nebo některou z metod estetické medicíny.

Důležitý je správný výběr dermokosmetiky určené pro aknózní pleť, kterou můžeme využít u všech forem akné. Vhodné jsou nekomedogenní hydratační přípravky, které pomáhají zvýšit toleranci nastavené terapie.

Dětský lékař je prvním lékařem, kterého adolescent s aknózními projevy navštíví. I vzhledem k velmi citlivému období vývoje je nutné zahájit léčbu již v časných stadiích, abychom předešli vzniku závažnějších projevů, obtížně léčitelných následků a minimalizovali možný dopad na psychické zdraví. Léčba středně težkých a těžkých forem akné by měla probíhat vždy pod kontrolou dermatologa.

Nová generace retinoidů – 0,005% trifaroten

Retinoidy jsou přirozená nebo syntetická analoga vitaminu A. Lokální retinoidy (tretinoin, adapalen, izotretinoin, trifaroten) mají účinky komedolytické, keratolytické, antikomedogenní a některé i sebostatické a antiinflamatorní. Retinoidy se váží na specifické jaderné receptory (existují 2 třídy RAR a RXR), které mají subtypy α, β, γ s rozdílnou expresí ve tkáních a rozdílnou afinitou ke kyselině retinové.

U nové generace retinoidů (0,005% trifaroten – přípravek Aklief) došlo modifikací molekuly ke zvýšení stability léčiva a receptorové specifity a ke zmírnění nežádoucích účinků, mezi které patří erytém, suchost, pálení a svědění v místě aplikace a deskvamace pokožky. Trifaroten se váže přes gama receptory v epidermis a díky tomu vykazuje téměř nulovou systémovou absorbci. Jedná se o rychlou a bezpečnou léčbu. Efekt je možné pozorovat již za 2 týdny. Aklief je indikován k léčbě acne vulgaris s přítomností komedonů, papul a pustul na obličeji a trupu u dospělých pacientů a dětí od 12 let. U acne comedonica je lokální retinoid lékem první volby. Působí na nezánětlivé i zánětlivé projevy, dokonce i na okem neviditelný mikrokomedon. Aplikuje se pouze 1× denně na noc na postiženou oblast, která by měla být suchá a čistá. Přípravek se nesmí nanášet do otevřených ran, na poškozenou pokožku a sliznice. Nespornou výhodou je možnost aplikace na velké plochy, především na trup. V porovnání s lokálními antibiotiky zde není riziko bakteriální rezistence. Kontraindikován je při plánování a během těhotenství. Jelikož nelze vyloučit riziko pro kojence, není doporučeno používat přípravek během laktace.

Abychom předešli iritaci pokožky, je vhodné postupné navození tolerance. Nejprve je vhodné vyzkoušet přípravek na malou oblast pokožky a při dobré toleranci začít s aplikací nejprve 2–3× týdně a postupně přejít na aplikaci 1× denně.

Větší obezřetnost je nutná u atopiků nebo pacientů s citlivou pletí. Zde je možné vyzkoušet tzv. minutovou terapii, kdy zpočátku aplikujeme lokální retinoid pouze na několik minut denně a postupně při dobré toleranci délku aplikace prodlužujeme.

Aby byla zajištěna adekvátní compliance je nutné pacienta poučit, jak správně pečovat o pleť a neopomenout i podpůrnou léčbu dermokosmetickými přípravky.

Od společnosti Galderma je možné v rámci komplexní podpůrné péče k předepsané léčbě zvolit přípravky značky Cetaphil, které jsou na trhu přes 70 let a mají výbornou snášenlivost. V rámci péče o pleť je prvním krokem je důsledné čištění pleti šetrným čisticím mlékem. Přípravek je možné následně opláchnout vlažnou vodou. Čištění pleti je důležité provádět ráno i večer. Dalším krokem je nanesení hydratační krému, který zlepší hydrataci pokožky a zároveň sníží riziko iritace. Po vstřebání krému přibližně po 30 minutách je možné aplikovat plošně na postiženou oblast lokální retinoid. Postup je možno provést i opačně (nejdříve retinoid, pak hydratační krém, který lze aplikovat i opakovaně několikrát během dne). V rámci denní rutiny je důležité zařadit fotoprotektivní přípravek např. Cetaphil Daylong SUN Sensitive s SPF 30.

Je nutné poučit pacienta, že lokální retinoidy se aplikují 1× denně na noc na suchou a čistou pokožku. Při častější aplikaci nedojde k rychlejšímu ani lepšímu výsledku, pouze zde hrozí větší riziko nežádoucích účinků.

Závěr

Pediatr bývá často prvním lékařem, kterého mladistvý pacient s akné navštíví. V případě, že v kožním nálezu převažují komedony s malým množstvím papulopustul jsou lékem první volby lokální retinoidy v monoterapii nebo kombinované s dalšími účinnými látkami. Léčbu je vhodné zahájit již při prvních projevech akné. Přípravek Aklief je možné aplikovat na aknózní projevy na obličeji i na trupu – pouze 1× denně již od 12 let. Léčba může být dlouhodobá i v rámci prevence opětovného výskytu projevů. Ke zvýšení compliance pacienta k léčbě je důležitá edukace stran péče o pleť a navození tolerance pomocí dermokosmetických přípravků. Vhodné je naplánování kontrol tolerance léčiva a efektu léčby.

Správně nastavená terapie akné má pozitivní vliv na udržení fyzické i psychické pohody pacienta a zajištění správné compliance při léčbě.

LITERATURA

1. Part M. Akné a možnosti terapie: Webinár pre pediatrov. Dermatovenerologická klinika LF UK a UNB, Bratislava. 2024.
2. Nevoralová Z, Rulcová J, Benáková N. Obličejové dermatózy. 2. přepracované vydání. Praha: Mladá fronta, 2018.
3. Benáková N. Moderní farmakoterapie v dermatologii. Praha: Maxdorf, 2023.
4. Macháčková K. Lokální léčba akné vulgaris. Dermatol. praxi 2018;12(1):20-24. doi.org/10.36290/der.2018.005.
5. Benáková N, Vašků V. Retinoidy v dermatologii. Available from: https://www.prolekare.cz/casopisy/cesko-slovenska-dermatologie/2017-3/retinoidy-v-dermatologii-61716.
6. Bienová M, Kučerová R. Retinoidy v dermatologii. Dermatol. praxi 2008; 2(4):171-174.
7. Státní ústav pro kontrolu léčiv. Aklief 0,1 % krém [Příbalový leták]. 2023. Dostupné z: https://www.sukl.cz.